

RAPPORT 554

Archeologienota Wellen, Kortessemstraat Verkaveling in 7 loten

Deel 2: Programma van Maatregelen

Sebastiaan Augustin & Elke Wesemael
januari 2018

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden kon enkel een bureauonderzoek (2018A68) uitgevoerd worden over het volledige terrein, kadastraal gekend als Wellen afdeling 1, sectie B, percelen: 702R2, 702P2 en 702S2.

Momenteel bevinden zich op het terrein nog twee half vrijstaande woonhuizen met aanbouw, een schuur, en een garage. Daarnaast ligt dwars over het terrein een servitudeweg die wordt opgebroken. Hierdoor is het onmogelijk om voorafgaand aan het aanvragen van de verkavelingsvergunning een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren.

Het bureauonderzoek heeft de noodzakelijk afwezigheid van een waardevol bodemarchief niet voldoende kunnen aantonen. Het onderzoeksgebied heeft een laag potentieel heeft voor steentijd artefactensites en een matig potentieel voor (proto-) historische vindplaatsen, vnl. voor sites die dateren uit de nieuwste tijd. Op basis van dit potentieel en een uitspraak te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een waardevol bodemarchief dient er een proefsleuvenonderzoek naar (proto-)historische sites uitgevoerd te worden.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

De prehistorische bewoning in de omgeving van Wellen wordt aangegeven door de vondsten van verschillende vuurstenen bijlen. Voorts heeft men in Wellen tevens silexsteentjes gevonden, waarmee zulke stenen voorwerpen werden gepolijst. Echter deze steentijd artefactensites liggen op grotere afstand van het onderzoeksgebied en ze zijn ook gelegen op een topografisch gunstigere locatie, binnen een gradiëntzone.

Het huidige onderzoeksgebied is gelegen op een topografisch zeer ongunstige positie buiten een gradiëntzone. Het terrein ligt ca. 15 m ten noorden van de Kleine Herk en bevindt zich in een zone die laag en nat is. Het potentieel op het aantreffen van steentijd artefactensites is eerder laag.

In de CAI zijn enkele aanwijzingen te vinden voor de aanwezigheid van (proto-)historische sites in de omgeving van het terrein. Er werden ten oosten van het onderzoeksgebied een concentratie aan Romeins aardewerk, een Romeinse *fibula*, een Romeinse *denarius*, en een Griekse zilveren hanger aangetroffen. Daarnaast worden ten noorden van het onderzoeksgebied twee laatmiddeleeuwse mottes aangeduid in de CAI. Ten noordoosten van het onderzoeksgebied is de Sint Jan de Doperkerk van Wellen gelegen die teruggaat tot de volle middeleeuwen. Daarnaast doorkruiste de Romeinse weg van Tongeren naar *Taxandria* het grondgebied van de gemeente Wellen, van zuid naar noord. De exacte locatie van de weg is echter niet geweten. Vervolgens is er ten westen van het onderzoeksgebied een stroopmakerij aanwezig, waarvan het gebouw dateert uit de eerste helft van de 20ste eeuw. Het potentieel voor (proto-)historische sites op het terrein is daarmee laag tot matig, vnl. voor sites uit de nieuwste tijd.

Op basis van bovenstaande gegevens is er een lage verwachting voor steentijd artefactensites. De aanwezigheid voor (proto-)historische sites kan als laag tot matig worden ingeschat.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De initiatiefnemer plant op een 3.435 m² groot gebied langs de Kortessemstraat in Wellen (prov. Limburg) een verkaveling in 7 loten. Het terrein neemt een oppervlakte in van ca. 3434 m² en is kadastraal gekend als Wellen afdeling 1, sectie B, percelen 702R2, 702P2 en 702S2.

Voorafgaandelijk aan de verkaveling dient de aanwezige bebouwing gesloopt te worden en de aanwezige asfaltverharding opgebroken te worden. Voor het slopen van de gebouwen wordt een bodemingreep van ca. 1 m verwacht. Indien de gebouwen onderkelderd zijn, wordt er op deze plaatsen een bodemingreep van ca. 3,5 m onder het maaiveld verwacht. Bij het verwijderen van de servitudeweg wordt een bodemingreep van ca. 0,5 m onder het bestaande maaiveld verwacht.

Het terrein wordt gedeeltelijk opgehoogd van lot 1 tot lot 4 over een hoogte van 0,5 m tot 0 m. Van lot 4 tot lot 7 zal het terrein worden afgegraven over een diepte van 0 m – 0,3 m.

Uit de aangeleverde informatie van de opdrachtgever blijkt dat de huizen niet onderkelderd zullen worden. Er wordt verwacht dat de bodem op deze locaties tot op een diepte van ca. 0,9 m onder het toekomstig maaiveld verstoord zal worden.

De verhardingen in de tuinzone zijn ook bekend. Voor de aanleg van de verhardingen wordt een verstoring van ca. 50 cm onder het maaiveld verwacht. De inrichting van de tuinzones is afhankelijk van de kopers. Bij het aanplanten van gras dient men rekening te houden met een bodemingreep van ca. 20 cm. De 11 bomen die worden gezet in plantkuilen tot op een diepte tussen de 0,8 m en 1,2 m onder het toekomstige maaiveld liggen.

Vanuit de Kortessemstraat wordt een sleuf net iets breder dan de desbetreffende nutsleiding in de richting van elke bouwkavel getrokken. Voor waterleiding en gas wordt hiervoor o.a. een uitgraving van ca. 80 cm diep verwacht. Glasvezelkabel ligt op geringere diepte (ca. 50 cm).

Daarnaast wordt er ook een RWA en DWA leiding aangelegd op ca. 0,8 m onder het toekomstig maaiveld.

Het slopen van de bestaande bebouwing, het opbreken van de servitudeweg, het ophogen en afgraven van het terrein, het aanleggen de nieuwbouw, de verhardingen en de nutsleidingen veroorzaken diepe bodemingrepen. Men verwacht dan ook dat de moederbodem en de archeologische sporen over dit deel van het terrein gecompacteerd dan wel vergraven zullen worden tijdens de toekomstige werken.

1.4 Bepaling van maatregelen

Het bureauonderzoek heeft de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologische waarden niet kunnen aantonen. Bovendien heeft het bureauonderzoek aangetoond dat het onderzoeksgebied een matig potentieel heeft naar (proto-) historische sites. Wat de precieze waarde (kennispotentieel) ervan is en hoe er mee omgegaan dient te worden, kon echter niet op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek vastgesteld worden.

Het advies luidt dan ook dat verder vooronderzoek dient plaats te vinden en dit wegens het gekozen traject, na het aanvragen of bekomen van de omgevingsvergunning voor een verkaveling.

Op basis van de archeologische verwachtingen voor het onderzoeksgebied en de evaluatie van de verschillende onderzoeksmethodes om deze verwachtingen in te vullen, wordt geopteerd voor **proefsleuvenonderzoek** naar (proto-)historische sites.

2.2 Wetenschappelijke doelstellingen en onderzoeksvragen

Doel van het aanvullend vooronderzoek met ingreep in de bodem, is dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt. Het aanvullend vooronderzoek zal zich richten op het aantreffen en evalueren van (proto-)historische vindplaatsen. Verder wordt de potentiële impact van toekomstige geplande werken op de al dan niet goed bewaarde bodems en het mogelijke aanwezige archeologisch erfgoed ingeschat. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor een vervolgonderzoek.

Tijdens het vervolgonderzoek moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Onderzoek naar (proto-)historische vindplaatsen:

- Welke zijn de waargenomen afzettingen en horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- Is er sprake van verstoring van het bodemprofiel/ of de verschillende gelaagdheden? Zo ja, waar en tot welke diepte is hier sprake van? Om welke ingrepen gaat het hier? Is er een natuurlijke of antropogene verklaring voor?
- Zijn er tekenen van erosie?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
 - o Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - o Wat is de omvang?
 - o Komen er oversnijdingen voor?
 - o Wat is het geschatte aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Wat is de aard van een aanvullend onderzoek? Hoe wordt deze best uitgevoerd en wat is de kostprijs hiervan?

2.3 Opgravingsstrategie en -methode

Onderzoeksmethode	Evaluatie positief	Evaluatie negatief
Landschappelijk bodemonderzoek d.m.v. boringen en/of profielputten	Laat toe om relatief snel uitspraken te doen over de bodemopbouw van de ondergrond en het landschap.	De bodemopbouw is bekend vanuit het bureauonderzoek. Kosten-baten te duur om afzonderlijk uit te voeren gezien een proefsleuvenonderzoek nodig zal zijn (infra).
Veldkartering	Oppervlaktekartering is zeer geschikt om prehistorische en historische vindplaatsen op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen.	Veldkartering is niet mogelijk gezien het gebied momenteel in gebruik als weiland en deels bebouwd is.
Geofysisch onderzoek	/	Geeft geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen. De resultaten moeten gecontroleerd worden met proefsleuven waardoor voor een onderzoeksgebied met een beperkt oppervlak de kosten-baten te duur is.
Verkenkend archeologisch booronderzoek	Verkenkend archeologisch booronderzoek is zeer geschikt om prehistorische sites, steentijd artefacten sites, op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen.	Zeer tijdsrovend en duur voor een gebied waar geen paleobodem aanwezig is. Dit onderzoek is minder geschikt om (proto-) historische vindplaatsen, i.e. vindplaatsen met grondsporen, op te sporen.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Laat toe een beeld te vormen van de horizontale spreiding van de site	Enkel van toepassing na het detecteren van steentijd artefactensites
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Laat toe een beeld te vormen van de verticale spreiding van de site	Enkel van toepassing na het detecteren van steentijd artefactensites
Proefsleuven en proefputten	Een proefsleuvenonderzoek is zeer geschikt om (proto-)historische op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen.	Dit onderzoek is minder geschikt om prehistorische vindplaatsen op te sporen.

TABEL 3: Overzicht en evaluatie van de onderzoeksmethodes.

Een proefsleuvenonderzoek is de meest geschikte methode om zowel nederzettingsresten vanaf het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen als sporen van begraving vanaf de bronstijd tot en met de volle middeleeuwen vast te stellen. Uitgaande van de te verwachten archeologische potentie naar (proto-)historische sites, nl. de aanwezigheid van een site zonder complexe stratigrafie, dient 12,5% van het terrein conform de *Code van Goede Praktijk* door middel van proefsleuven onderzocht te worden.³⁶ De voorkeur gaat in dit geval uit voor de methode van continue sleuven, waarbij minimaal 10% van het terrein opengelegd d.m.v. parallelle proefsleuven die onderbroken over het volledige terrein aangelegd worden en 2,5% d.m.v. kijkvensters, dwarssleuven en/of volgsleuven.

³⁶ Tegenwoordig is men het in de ons omringende landen erover eens dat 10% dekkingsgraad een meer betrouwbare inschatting kan geven van de te verwachten archeologische sporen (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 55.)

Afbakening van het onderzoeksgebied

Het proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd op het volledige onderzoeksterrein (ca. 3.435 m²). De servitudeweg moet toegankelijk blijven gedurende het onderzoek. Ten noorden van de bebouwing is ook een tuinzone aanwezig. Het is op dit moment niet geweten of deze toegankelijk zullen zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek.

Criteria voor het niet uitvoeren van voorziene onderzoeksmethoden

Indien tijdens het veldwerk van bovenstaande beschreven methode en technieken wordt afgeweken, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering. Dit kan o.m. het geval zijn bij het aantreffen van voorziene verstoringen.

Randvoorwaarden

Op het terrein staan momenteel twee half vrijstaande woonhuizen met aanbouw, een schuur en garages. Daarnaast zijn er ook enkele bomen aanwezig op het terrein.

Voor de uitvoer van het proefsleuvenonderzoek is het noodzakelijk dat de bestaande bebouwing gesloopt worden. Ook dienen de bomen verwijderd te worden. Bij het slopen en het verwijderen van de bomen mag echter geen schade aangebracht worden aan eventueel aanwezige archeologisch erfgoed. Dit betekent concreet dat de gebouwen enkel tot op het maaiveld gesloopt mogen worden. De bomen en struiken mogen slechts tot op het maaiveld gekapt worden. Stronken mogen enkel plaatselijk gefreesd worden.

Voor het afvoeren van het bouwpuin en het hout vanuit het onderzoeksgebied wordt vermeden dat er meermaals over dezelfde locatie gereden wordt, dit om spoorvorming en bijgevolg verstoring te vermijden. Indien het uit praktische overweging niet mogelijk is om de sporen te spreiden worden op voorhand rijplaten gelegd.

Bijkomend wordt gezorgd dat:

- Sleuven die dieper dan de toegestane wettelijke uitgraafdiepte worden aangelegd, worden gestaakt en/of getrapt aangelegd.
- Alle inmetingen gebeuren met een GPS-gestuurd en georeferenciert meetsysteem.
- De weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten.
- Voorafgaand een KLIP-aanvraag plaats vindt.
- De werf is ingericht conform de vigerende arbeidswetgeving.
- De werf is ingericht volgens, en wordt uitgevoerd volgens de vigerende veiligheids- en gezondheidswetgeving.
- De uitvoering van de prospectie in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen inzake bodemverzet.

Evaluatiecriteria

Het onderzoek is succesvol wanneer de vragen zowel wat betreft de bodemkunde als de archeologie een duidelijk inhoudelijk antwoord konden ontvangen.

2.4 Onderzoekstechnieken

Het proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd op het volledige onderzoeksterrein. De sleuven worden aangelegd volgens de bepalingen in het nieuwe Erfgoeddecreet (2016) en het uitvoeringsbesluit bij het decreet³⁷, de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen (2016, CGP 8.6).³⁸ De aangeduide graafzones op het sleuvenplan zijn vlot bereikbaar.

³⁷ <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>,
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf,
<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>,
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf,

³⁸ https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

Voor het uitvoeren van de proefsleuven stellen wij een sleuvenplan voor dat terug te vinden is in *BIJLAGE 12: Sleuvenplan op BT* en *BIJLAGE 13 Sleuvenplan op OT*, zie ook *afb. 26* en *afb. 27*.

Er worden in totaal 5 proefsleuven voorzien. Bij de inplanting van de sleuven is rekening gehouden met de lokale topografie, de aanwezige servitudeweg, de bebouwing, tuinzone en de wettelijke bepalingen.

In het noordelijke deel van het onderzoeksgebied worden twee sleuven WNW- OZO aangelegd, in de breedterichting van het terrein. Deze sleuven worden doorgetrokken tot in de tuinzone. De afstand tussen de proefsleuven in het noordelijke deel bedraagt niet meer dan 15 m (van middelpunt tot middelpunt).³⁹ De proefsleuven zijn 2 m breed.⁴⁰

In het centrale en zuidelijke deel van het onderzoeksgebied worden drie sleuven NO-ZW aangelegd, in de lengterichting van het terrein. De afstand tussen de proefsleuven in het centrale en zuidelijke deel bedraagt niet meer dan 15 m (van middelpunt tot middelpunt).⁴¹ De proefsleuven zijn 2 m breed.⁴²

Op deze wijze wordt in totaal ca. 386 m² of 11,2 % van het onderzoeksgebied (ca. 3.435 m²) onderzocht.⁴³ Bijkomend wordt nog minimaal 1,3 % van het terrein onderzocht d.m.v. kijkvensters, dwars- of volgsleuven. Deze worden aangelegd op basis van de resultaten van de sleuven. Bij het ontbreken van sporen dient er desondanks een kijkvenster worden aangelegd om de schijnbare afwezigheid van sporen te verifiëren. Indien er geen sporen zijn kunnen topografische of bodemkundige vaststellingen gebruikt worden om de locatie van een kijkvenster te verantwoorden. De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven.

Indien de aanleg van de sleuven belemmerd worden kunnen de sleuven waar nodig onderbroken worden. Hierbij dient steeds rekening gehouden worden dat er minstens 10% van het onderzochte terrein onderzocht wordt.

De sleuven en kijkvensters worden aangelegd tot op het eerste archeologisch relevante vlak. De uitgraving beurt door een graafmachine met platte graafbak, onder begeleiding van de veldwerkleider en een assistent-archeoloog. Voor het vaststellen van het archeologisch niveau en de opbouw van het bodemprofiel wordt per sleuf een profielput aangelegd tot 60 cm in de moederbodem. Er worden voldoende bodemprofielen geregistreerd zodat een transect in de lengterichting en breedterichting mogelijk is. Deze bodemprofielen worden samen met een aardkundige met ervaring tot de bodem- en sedimenttypes die in het projectgebied voorkomen beschreven.

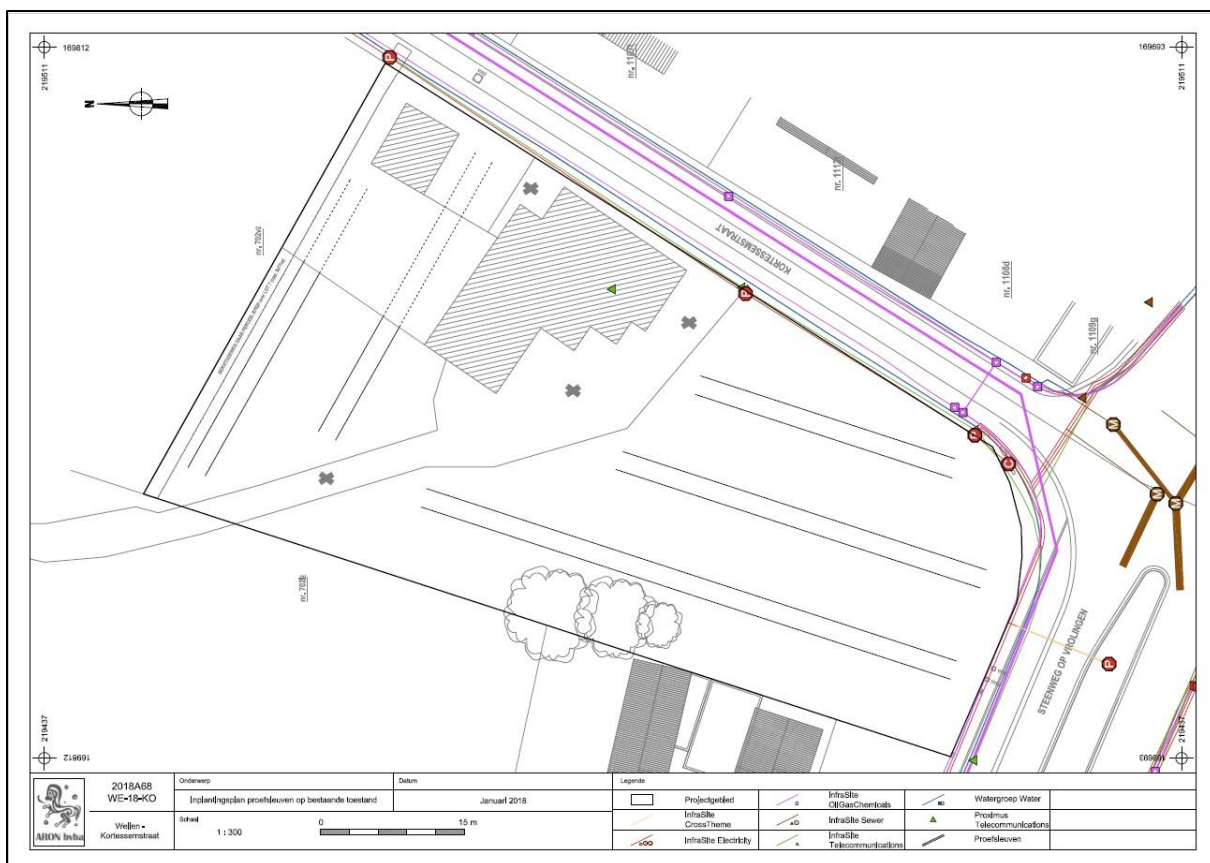
³⁹ In Vlaanderen is deze methodiek meer vertrouwd met diverse praktische voordelen op voorwaarde dat het sleuveninterval niet te groot is: de machinebewegingen en de tijdsinvestering nodig om het sleufpatroon op het terrein uit te zetten, worden tot een minimum herleid en het wordt relatief eenvoudig om het juiste niveau aan te houden en het microreliëf te volgen (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 56). Bij een groter sleufinterval verdwijnen de voordelen die aan de methode van de continue sleuven gekoppeld zijn. (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 56).

⁴⁰ Uit simulaties uitgevoerd in het kader van een studie door De Clerq et.al (2001), kwam naar voor dat het gebruik van 4 m brede proefsleuven minder betrouwbare resultaten oplevert. Het gebruik van brede sleuven verhoogt de kans aanzienlijk dat de sporendensiteit geobserveerd in de sleuven niet representatief is voor de volledige site. Er is m.a.w. een verhoogde kans op een aanzienlijke over – of onderschatting van de werkelijke sporendensiteit (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 56).

⁴¹ In Vlaanderen is deze methodiek meer vertrouwd met diverse praktische voordelen op voorwaarde dat het sleuveninterval niet te groot is: de machinebewegingen en de tijdsinvestering nodig om het sleufpatroon op het terrein uit te zetten, worden tot een minimum herleid en het wordt relatief eenvoudig om het juiste niveau aan te houden en het microreliëf te volgen (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 56). Bij een groter sleufinterval verdwijnen de voordelen die aan de methode van de continue sleuven gekoppeld zijn. (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 56).

⁴² Uit simulaties uitgevoerd in het kader van een studie door De Clerq et.al (2001), kwam naar voor dat het gebruik van 4 m brede proefsleuven minder betrouwbare resultaten oplevert. Het gebruik van brede sleuven verhoogt de kans aanzienlijk dat de sporendensiteit geobserveerd in de sleuven niet representatief is voor de volledige site. Er is m.a.w. een verhoogde kans op een aanzienlijke over – of onderschatting van de werkelijke sporendensiteit (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 56).

⁴³ Tegenwoordig is men in de ons omringende landen erover eens dat 10% dekkingsgraad een meer betrouwbare inschatting kan geven van de te verwachten archeologische sporen (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 55.)

Afb. 26: Sleuvenplan met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood) op bestaande toestand (Aron bvba, dd. 12/01/2018, digitaal plan, aanmaatschaal 1.300, 2018A68).

Afb. 27: Sleuvenplan met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood) op ontworpen toestand (Aron bvba, dd. 12/01/2018, digitaal plan, aanmaatschaal 1.300, 2018A68).

2.5 Actoren

Het proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd door een veldwerkleider met ervaring in het aanleggen van proefsleuven en een assistent-archeoloog. De bodemprofielen worden beschreven door een assistent-aardkundige met ervaring met de bodem- en sedimenttypes die in het projectgebied voorkomen.

Indien nodig wordt tijdens de onderzoeken een beroep gedaan op een conservator. Deze conservator is gespecialiseerd in handelingen om de bewaringstoestand van de archeologische vondsten of de omgeving daarvan te stabiliseren en verder verval te verhinderen of vertragen.

2.7 Bewaring van het archeologisch ensemble

Wat betreft de bewaring van de artefacten en documenten die deel zullen uitmaken van het archeologisch ensemble gelden, zowel op het terrein, tijdens het onderzoek, of op de locatie voor langdurige bewaring, geen randvoorwaarden die een afwijking van de bepalingen in de CGP inhouden.

De zakelijkrechthouder dient het archeologisch ensemble na oplevering ervan conform afdeling 2. Verplichtingen zakelijkrechthouders en gebruikers archeologische artefacten en archeologische ensembles van het Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014, als een geheel te bewaren, in goede staat te behouden en voor wetenschappelijk onderzoek beschikbaar te houden (art. 5.2.1).

De zakelijkrechthouders die het beheer van een archeologisch ensemble toevertrouwt aan een erkend onroerend erfgoeddepot voldoet aan de hierboven vermelde verplichtingen.

Indien de bewaarplaats van de vondsten gewijzigd wordt binnen het Vlaamse Gewest, dient dit binnen 30 dagen aan het *Agentschap Onroerend Erfgoed* gemeld te worden (art. 5.2.2). Indien de vondsten buiten het Vlaamse Gewest gebracht worden, dient dit minstens 30 dagen voorafgaand hieraan aan het Agentschap gemeld worden (art. 5.2.3).

2.8 Vervoltraject

Na het uitvoeren van het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem (zie 2.4) dient:

1) een assessment te worden uitgevoerd conform de *Code van Goede Praktijk 2.0*, p. 88-98. Na het assessment is duidelijk of uit het vooronderzoek een vrijgave van het terrein volgt, of dat er een behoud in situ en/of een opgraving van de aangetroffen site dient te volgen.

2) een nota te worden opgesteld conform de *Code van Goede Praktijk 2.0*, p. 98-132. Hierin wordt eveneens uitgeschreven wat het resultaat van het assessment (1) is, en volgt - in geval er een behoud in situ of een opgraving wordt geadviseerd -, een Programma van Maatregelen⁴⁴ voor de volgende te nemen stap in het archeologieproces.

De nota die resulteert uit het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem, dient ter bekrachtiging te worden ingediend bij *Onroerend Erfgoed*. *Onroerend Erfgoed* beschikt over een termijn van 21 kalenderdagen om deze nota te bekrachtigen, al dan niet met bijkomende voorwaarden, of te weigeren.

⁴⁴ Een gedetailleerde omschrijving van de locatie, de onderzoeksvragen, en de methodes en technieken die gehanteerd dienen te worden bij zowel een behoud in situ, als in geval van een opgraving van de aangetroffen archeologische resten.

BIBLIOGRAFIE

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

AUGUSTIN S., DE LANGHE H. & WESEMAEL E. (2017) *Archeologienota Wellen, Veerstraat*. Bouw van 2 appartementen. Aron rapport 513. Tongeren

BAEYENS L. (1970) Bodemkaart. *Verklarende tekst bij kaartblad Kortesseem 92E*. Brussel.

DE GEYTER G. (1999) *Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest, Kaartblad 25 Hasselt*, Brussel.

DEEBEN, J. & E. RENSINK. (2005) Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al.(eds.), *De steentijd van Nederland (Archeologie 11/12)*: 171-199.

DENIS P. (2008), *Geologie van Limburg*. Tongeren.

GOOSENS, E. (2007) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 33 Sint-Truiden*. Leuven.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen VIII*, 123 – 164.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (Onderzoeksrapport 48, OE), Brussel.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Dries_\(plein\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Dries_(plein)).

http://www.dbnl.org/tekst/_vla016200401_01/_vla016200401_01_0038.php

